

Regeringen
Försvarsdepartementet
och sändlista

Ert tjänsteställe, handläggare

Ert datum

Er beteckning

Vårt tjänsteställe, handläggare

Vårt föregående datum

Vår föregående beteckning

PLANS PLAN

Försvarsmaktens Budgetunderlag för år 2005 med Särskilda redovisningar

(18 bilagor varav 1 hemlig, 32 underbilagor varav 26 hemliga)

Härmed överlämnas Försvarsmaktens budgetunderlag med förslag till verksamhet för åren 2005-2007 samt inriktning för åren 2008-2014.

Försvarsmakten står inför mycket stora utmaningar. Ett treårigt tidsperspektiv är otillräcklig för att ta ett samlat grepp om dessa. FB 04 måste därför skapa förutsättningar för en långsiktigt hållbar utveckling. De utmaningar som finns måste hanteras i ett längre tidsperspektiv. Försvarsmakten anser därför att redovisade förslag inte är tillräckliga. Reformeringen av Försvarsmakten, med utgångspunkt i förändringarna i omvärlden, måste accelereras! Försvarsmakten utvecklar identifierade, samt ytterligare reformbehov i en särskild skrivelse.

I BU 04 anmälde Försvarsmakten att det inte förelåg förutsättningar, med hänsyn till då rådande osäkerheter i planeringssituationen, att redovisa förslag till en plan i balans för år 2005. Överbefälhavaren redovisade den 19 maj 2003 (HKV 23 383:66973) bakgrunden till den rådande obalansen mellan insatsorganisationens behov enligt FB 01 och tilldelade resurser för Försvarsmakten. Övergripande redovisades att obalansen motsvarar ett behov av ett resurstillskott på i storleksordningen 5-6 miljarder kronor per år (i prisläge G 03) om Försvarsmakten skall genomföra verksamhet 2005-2007 enligt intentionerna i FB 01 och i enlighet med beslut tagna efter FB 01.

Försvarsmaktens underlag till Försvarsbeslut 04, bygger på en tydlig spårbarhet med utgångspunkt i det nuvarande säkerhets- och försvarspolitiska läget, uppgifter, ekonomi och handlingsregler. Dessutom bygger underlaget på det läge som Försvarsmakten befinner sig i just nu och som framgår av årsredovisningen för 2003. Underlaget i de fyra alternativen styrs dock mer än något annat av Försvarsmaktens hårt bundna planeringssituation i det treåriga perspektiv som för-

svarsbeslutet omfattar. Försvarsmakten förordar därför att kommande försvarsbeslut omfattar en tidsperiod om minst fem år med årlig rullning.

Underlaget bygger på en spårbar process där det finns en röd tråd som börjar i regeringens planeringsanvisningar för att till slut utmynna i en identifierad och ekonomiskt balanserad förbandsstruktur för respektive alternativ. Alternativerna uppfyller i varierande grad de av regeringen ställda kraven. Ambitionen vid framtagande av dessa alternativ har varit att åstadkomma en rimlig balans mellan ökad internationell förmåga och långsiktig utveckling. Inom ramen för denna ambition har en medveten nedprioritering gjorts av nationell förmåga i intervallet 5-10 år.

För att Försvarsmakten skall kunna lösa sina uppgifter med god hushållning av tillgängliga resurser krävs långsiktiga, realistiska och stabila planeringsförutsättningar. Innevarande försvarsbeslutsperiod har, förutom en tioprocentig anslagsreduktion, inneburit en rad kortsiktiga finansiella förändringar mellan och under enskilda budgetår, i form av t ex särskilda anslagsbegränsningar (s k limiter) samt indragning av anslagssparande. Limiterna har medfört att Försvarsmakten inte heller kunnat utnyttja sedvanlig anslagskredit för att kortsiktigt balansera ej förutsägbara kostnadsökningar. Eftersom huvuddelen av Försvarsmaktens kostnader på kort sikt är fasta har det lett till allvarliga verksamhetskonsekvenser i form av bl a lägre utbildningsresultat och förskjutningar i materielleveranser.

Förutom en anslagsnivå som svarar mot av statsmakterna beslutad verksamhet krävs stabilitet i de ekonomiska förutsättningarna. Statsmakterna har emellertid vid ett flertal tillfällen under de senare åren ålagt myndigheterna sådana tvingande finansiella begränsningar i förhållande till det ekonomiadministrativa regelverkets möjligheter att detta i praktiken satts ur spel.

Ambitionen att kunna ställa förband och personal till förfogande för internationella insatser har varit ett styrande krav i samtliga alternativ. Grunden till en sådan ambitionsökning återfinns till stor del i personalförsörjningssystemet. I grundalternativet (prolongerad nivå) och planeringsalternativ plus 3 ökar förmågan relativt idag avseende såväl volym som kvalitet. I planeringsalternativ minus 3 reduceras volymen, men med en strävan att öka kvaliteten och bredden relativt dagens ambition. I planeringsalternativ plus 3 och i grundalternativet reduceras Försvarsmaktens förbandsnumerär med ca 50 procent. I planeringsalternativ minus 6 uppgår förbandsvolymen till endast ca 30 procent av idag. Antalet värnpliktiga som årligen utbildas reduceras drastiskt och detta innebär att värnpliktsvolymen för markstridskrafterna halveras, vilket påverkar volymen rekryteringsbara.

På längre sikt innebär strukturen i planeringsalternativ minus 6 utomordentligt begränsade möjligheter att med nuvarande personalförsörjningssystem kunna rekrytera frivilliga och att flexibelt anpassa innehållet i förbandsbidrag för internationella insatser.

Försvarsmakten förutsätter att anslagssparandet från år 2004 kan utnyttjas för att finansiera verksamheten under år 2005. **Detta utgör en helt avgörande förutsättning för Försvarsmaktens möjligheter att realisera genomförandet av nästa försvarsbeslut. Eventuella reduceringar av anslagssparande eller ytterligare utgiftsbegränsningar under 2004 kommer att medföra krav på omplanering såväl inom förbandsverksamheten som materielförsörjningen, oavsett ekonomisk nivå.**

En avgörande planeringsförutsättning är därför en tidig beslutsavsikt från statsmakterna avseende planeringen för 2005. I annat fall kan Försvarsmakten tvingas till akuta åtgärder, bland annat i form av beställningsstopp avseende materiel, omförhandlingar och omplanering samt ytterligare ambitionssänkningar i förbandsverksamheten under innevarande år. Detta har en allvarlig inverkan på det pågående och förestående omstruktureringsarbetet och kommer att ytterligare äventyra Försvarsmaktens möjligheter att uppfylla regeringens krav inför nästa försvarsbeslutsperiod, såväl internationellt som nationellt.

För närvarande pågår inom EU en utveckling av gemensam snabbinsatsförmåga av en omfattning och med tidskrav vilka överstiger de i försvarsbeslutsperioden planerade alternativen beskrivna i bilaga 1-4 och bilaga 14. EU kommer sannolikt att besluta om ett sådant koncept i juni 2004. Den betydande utveckling som skett i omvärlden, inte minst inom EU sedan regeringens planeringsdirektiv fastställdes, motiverar i än högre grad behovet av ytterligare reformering, inte minst avseende personalförsörjning.

Försvarsmakten har inom ramen för detta koncept anmodats att inkomma med myndighetens uppfattning avseende utveckling av EU:s snabbinsatsförmåga. Detta arbete har genomförts under slutskedet av arbetet med försvarsbeslutsunderlaget. **Det underlag som nu lämnas i form av BU 05/SR grundar sig på regeringens planeringsanvisningar från den 26 juni 2003 och innehåller inte anvisningar för utveckling av en snabbinsatsförmåga enligt föreliggande EU-koncept.**

Perioden 2005-2007

Försvarsmaktens förslag till planering under försvarsbeslutsperioden utgår från nu gällande regelverk avseende bl a personalförsörjningssystem och materielförsörjning. För år 2005 utgår planeringen från en prolongering av 2004 års ambitionsnivå för förbandsverksamheten och materielförsörjningen. Det innebär vidare att Försvarsmaktens förslag till stegvis intagande av en reducerad ekonomisk ram utgör en avgörande förutsättning för genomförbarheten av Försvarsmaktens förslag i budgetunderlaget.

Försvarsmakten avser under försvarsbeslutsperioden att hantera det kortsiktiga personalavvecklingsbehovet genom en kombination av begränsningar i rekryteringen och fortsatta möjligheter till särskild pension (SP) för yrkesofficerare. Denna lösning undviker omfattande uppsägningar och samtidigt kan de personalminskningsmål som eftersträvas med bibehållande av en viss rekrytering nås. Trots tillämpning av begränsningar i rekrytering och användande av SP tvingas FM att ställa in YOP 2004-2006. Försvarsmakten hemställde i september 1999 (1999-09-25, HKV beteckning 16320:70874; Hemställan) till Arbetsgivarverket om ändringar i, alternativt befogenhet till Försvarsmakten att träffa kollektivavtal om vissa tillägg till "Allmänt pensionsavtal den 9 september 1974 för statliga och vissa andra tjänstemän (PA 74)", samt till "Pensionsavtal (PA 91)". Åtgärderna var avsedda att tillämpas under perioden 2000-2006. Försvarsmakten avser därför hemställa till Arbetsgivarverket om förlängning av denna befogenhet till att omfatta perioden 2005-2007. I det fall Försvarsmakten inte medges förnya avtalet om särskild pension måste även uppsägningar av yrkesofficerare tillämpas, vilket bl a innebär att de senast utbildade och yngsta officerarna med den mest aktuella kompetensen sannolikt måste sägas upp. Detta kommer att få mycket allvarliga konsekvenser för förbandsutbildningen och möjligheterna att personalförsörja förband för internationella insatser enligt regeringens ambitioner i planeringsanvisningarna inför FB 04. Dessutom påverkas åldersstrukturen negativt.

Försvarsmakten föreslår, främst av likviditetsskäl, en reducering av antalet inryckande värnpliktiga under år 2004 med 1 200 till cirka 14 000 inryckande (HKV 19 210:63220; 2004-02-23, Hemställan om reducering av antalet inryckande värnpliktiga 2004).

Personalförsörjning

Försvarsmakten rekryterar och utbildar yrkesofficerare. Dessa finns inte tillgängliga på arbetsmarknaden och utbildas inte vid universitet eller högskola. Nuvarande regelsystem medför stora svårigheter att finna balansen mellan nyrekrytering och avveckling av yrkesofficerare, när stora volymer skall avvecklas. Nyrekrytering är en grundläggande förutsättning för vitalisering och framtidstro.

Personalförsörjningssystemet är avgörande för Försvarsmaktens möjligheter att svara upp mot ambitionsnivån avseende internationella insatser. Försvarsmakten utreder därför och kommer senast 2004-04-30 föreslå, för Försvarsmakten mycket väsentliga, kompletteringar till det pågående reformarbetet inom personalförsörjningsområdet. Kompletteringarna omfattar utöver fast anställd personal (såväl officerare som civil personal) även värnpliktiga och reservofficerare.

Lösningen på övertalighetsproblematiken är avgörande för genomförandet av försvarsbeslutet i alla nivåer. Detta arbete kommer inte Försvarsmakten att klara enbart på egen hand. För genomförande av erforderlig avveckling krävs statsmakternas och berörda arbetstagarorganisationers stöd.

Försvarsmakten behöver större frihet och förmåga att möta de krav som det flexibla insatsförsvaret och de internationella uppgifterna ställer. De internationella ambitionerna förutsätter nya regler som omfattar alla personalkategorier. De ökande beredskapskraven förstärker ytterligare behovet av kompletteringar till reformarbetet. Försvarsmakten utvecklar dessa fortsatta reformbehov, utöver svar i särskilda redovisningar, i en särskild skrivelse.

Försvarsmakten föreslår att en arbetsgrupp tillsätts med representation ur Försvarsmakten och försvarsdepartementet samt övriga berörda delar av statsförvaltningen och arbetstagarorganisationer. Arbetsgruppen skall ha till uppgift att omedelbart överse personalförsörjningsområdet och föreslå förändringar för att skapa en långsiktig hållbar lösning som svarar upp mot ställda krav.

Exempel på områden som behöver överses är:

- Tidsbegränsad anställning av yrkesofficerare. Nuvarande åldersstruktur är oacceptabel för ett framtida insatsförsvaret, där internationella insatser blir allt viktigare. En väl avvägd balans mellan yngre och äldre officerare är nödvändig, framför allt med hänsyn till kraven på tillgänglig insatsförmåga. Därför krävs ett mera flexibelt system, där övergång till en civil karriär blir ett integrerat element i den militära karriären.
- I syfte att säkerställa statsmakternas uttalade ambition avseende internationella insatser redovisar Försvarsmakten förslag till nytt förbandsutbildningssystem, innehållande bl a en terminsindelad utbildningstid om 11 månader. Dagens förbandsutbildningssystem är anpassat till utbildning av förband för att försvara landet mot väpnat angrepp inom landets gränser och är därmed inte anpassat för att utbilda personal och förband för internationella insatser.

Den påbörjade reformeringen av Försvarsmaktens kompetensförsörjningssystem fortsätter. Under försvarsbeslutsperioden införs bland annat aspirantskolor, anpassad officersutbildning, ett utökat intresse- och sökförfarande samt en översyn av samtliga befattningar i syfte att identifiera vilka befattningar som kräver yrkesofficerskompetens. Det taktiska programmet och fackprogrammet upphör som program, men finns kvar som behovsanpassad utbildning.

Materieförsörjning

Under senare år har Försvarsmaktens materieförsörjning genomgått en genomgripande förändringsprocess. I denna process har ambitionen varit att behålla de fördelar, som vid en internationell jämförelse, försett Försvarsmakten med kostnads-effektiv försvarsmateriel anpassad för våra förhållanden. Samtidigt har ambitionen varit att anpassa materieförsörjningen till de nya förhållanden som råder i och med den nya säkerhetspolitiska situation som utvecklats under senare år.

Dessa nya förhållanden har påverkat materieförsörjningen så att beställning av försvarsmateriel nu regelmässigt sker med utveckling och anskaffning stegvis i korta serier, vanligtvis kopplat till omfattande demonstratorverksamhet.

Ytterligare förändringar har inneburit att större utvecklings- eller anskaffnings-satsningar idag alltid prövas för internationell samverkan medan den tidigare principen var att åstadkomma största möjliga grad av nationell självförsörjning. Syftet med deltagandet i internationella samarbetsprojekt är tvåfaldt, dels att få tillgång till teknisk kompetens som inte finns inom landet och dels att åstadkomma delade kostnader, både för utveckling, men främst i livscykelperspektivet. Gemensamt utvecklad materiel är även fördelaktigt för utvecklingen av interoperabilitet mellan deltagande nationer vid internationella insatser.

Trots dessa förändringar kvarstår problem inom materieförsörjningen. Dessa är främst förknippade med beslut som togs för flera år sedan. Sådana beslut innebar ofta att Försvarsmakten beställde omfattande serieleveranser med betalningsutfall som omspände mer än 10 år. Det ekonomiska utrymmet i materielanslaget är under de närmaste åren i princip in-tecknat av beställningar som gjorts utifrån tidigare beslut och planering och som grundade sig på en högre ekonomisk ram. Fortsatta möjligheter till materiell förnyelse mot en ominriktad Försvarsmakt, är därför mycket begränsade i försvarsbeslutsperioden.

Det är således väsentligt att Försvarsmakten fortsätter utvecklingen av sin materieförsörjning, samtidigt som tillgängliga metoder används för att lindra konsekvenserna av de beslut som togs i en annan säkerhetspolitisk situation än den nuvarande. Dessa metoder skall under kommande försvarsbeslut utnyttjas till att skapa förutsättningar så att tillräckliga utvecklings-satsningar kan göras för att vidmakthålla och vidareutveckla Sveriges försvarsindustriella förmåga inom valda nischområden och grundat på Försvarsmaktens operativa behov.

För ett effektivt svenskt deltagande i internationella samarbetsprojekt och för att kunna betraktas som en trovärdig internationell samarbetspartner -som också kommer den i Sverige verksamma försvarsindustrin till del- krävs långsiktiga förpliktelser vilket i sin tur kräver ekonomiska bindningar.

Den övergripande inriktningen för Försvarsmaktens materieförsörjning är således att successivt frigöra sig från långsiktiga bindningar som låser utrymme och försvårar möjligheter till förändringar. Därutöver är inriktningen att fortsätta att utveckla flexibiliteten i nationella satsningar och anskaffningsprojekt samtidigt som största möjliga stabilitet skapas i internationella samarbetsprojekt. De nya förutsättningarna, inte minst ekonomiska, medför dock ett behov av att reducera den långsiktiga ambitionen för i Sverige verksam försvarsindustri. **Försvarsmakten utvecklar dessa fortsatta reformbehov i en särskild skrivelse.**

Logistik

Dagens metoder och organisationsstrukturer inom logistikområdet är fortfarande i stor utsträckning präglade av invasionsförsvarets behov. En anpassning till insatsförsvaret har påbörjats genom att organisationen reducerats kraftigt och huvuddelen av den operativa underhållsorganisationen slagits samman med den lokala stödverksamheten till en särskild logistikorganisation, FMLOG. En utveckling mot koncentrerad av produktionsresurser och en utökad upphandling av tjänster har påbörjats. Genom att insatsförsvarets storlek kommer att minska bör logistikorganisationen också överses och reduceras.

Försvarsmakten avser att intensifiera de pågående processerna som syftar till att i större utsträckning koncentrera och upphandla logistikproduktion och tjänster i stället för att producera dem på traditionellt vis och med egna resurser. Detta måste emellertid ske anpassat till logistikens olika områden. Inom vissa områden finns en väl fungerande marknad där Försvarsmakten kan verka strikt affärsmässigt inom ramen för gällande regelverk medan andra förutsätter ett långtgående samarbete mellan Försvarsmakten och industrin. Det senare förutsätter regeringens medgivande om undantag från bl a lagen om offentlig upphandling.

Grundorganisationsutveckling

Långsiktighet och effektivitet skall vara styrande för grundorganisationsutvecklingen. Med långsiktighet avses att organisationen är hållbar i mer än en försvarsbeslutsperiod under förutsättning att likartad verksamhet genomförs. Integration av funktioner och system utgör viktiga element i den framtida strukturen.

Grundprincipen för utveckling av grundorganisationen är att driftkostnaderna successivt skall minska. Detta kan innebära att det på kort sikt krävs investeringar och andra kostnadsdrivande åtgärder för att principen skall kunna realiserars.

För att kunna personalförsörja den framtida Försvarsmakten med anställd personal bör organisationsenheterna lokaliseras med tyngdpunkt till befolkningstäta regioner. Av särskild vikt är dock att varje regions specifika möjligheter beaktas, t ex personalens benägenhet att bosätta sig i aktuellt område.

Grundorganisationen skall innehålla kompetens och förmåga att skapa förutsättningar att realisera intentionerna i det nätverksbaserade insatsförsvaret (i varierande grad beroende på ekonomisk nivå).

Hemställan

Mot bakgrund av de förslag och motiv som redovisas i föreliggande budgetunderlag samt särskilda redovisningar hemställer Försvarmakten om att:

- Anslagssparande för år 2004 får disponeras av Försvarmakten.
- En tidig beslutsavsikt meddelas avseende planeringen för 2005 samt eventuella ytterligare utgiftsbegränsningar under år 2004.
- Låneramen utökas med anledning av utvecklingen av ett försvarsmaktsgemensamt resurs- och ekonomiledningssystem, PRIO, (enligt kapitel 2.2.5 i huvuddokumentet).
- Samverkan kommer till stånd, när Försvarmakten organiserat arbetsgrupp personalförsörjning (Ag Pers), med representanter ur Förvarsdepartementet samt övriga berörda delar av statsförvaltningen och arbetstagarorganisationer. Syftet är att bereda förslag till förändringar inom personalförsörjningsområdet med anledning av Försvarmaktens förslag och redovisningar i BU 05/SR och per 2004-04-30.
- Hyreskostnaderna för de enheter som avvecklas överförs till annan huvudman när Försvarmakten har uppfyllt sina åtaganden enligt tecknade avtal.

— o o o —

Ärendets principiella inriktning har behandlats i Försvarsmaktens direktion jämlikt 23 § i förordningen (2000:555) med instruktion för Försvarsmakten.

Samverkan med arbetstagarorganisationerna har genomförts jämlikt avtalet ”Samverkan för utveckling inom Försvarsmakten”.

Beslut i detta ärende har fattats av general Håkan Syrén. Föredragande har varit generallöjtnant Johan Kihl. I den slutliga beredningen har brigadgeneral Sverker Göranson, flottiljamiral Bengt Johansson, överste Claes Nilsson, kommendörkapten Christian Allerman, överstelöjtnant Anders Waldén, överstelöjtnant Staffan Björklund, överstelöjtnant Micael Lundmark, kommendörkapten Stefan Ahlberg, avdelningsdirektör Jan Borling överstelöjtnant Hans Fälldin, överstelöjtnant Micael Sjölund samt överstelöjtnant Anders Oltorp deltagit.

Håkan Syrén

Johan Kihl

Bilagor

(Hemliga bilagor insänds med HKV skr 2004-02-27, H 23 383:80317)

0. (Ö) Sammanfattande beskrivning av skillnader mellan grundalternativet oförändrad ekonomi, planeringsalternativen minus 3, minus 6 och plus 3 miljarder kronor
1. (Ö) Grundalternativ oförändrad ekonomi
2. (Ö) Planeringsalternativ minus 3 miljarder kronor
3. (Ö) Planeringsalternativ minus 6 miljarder kronor
4. (Ö) Planeringsalternativ plus 3 miljarder kronor
5. (Ö) Sammanställning av redovisningar enligt uppdrag i regleringsbrev och andra regeringsbeslut
6. (Ö) Inriktning för fortsatt perspektivplanearbete för perioden 2004-2007
7. (Ö) Särskilda redovisningar rörande materiel- och industristödsfrågor
8. (Ö) Särskilda redovisningar rörande personal-, utbildnings- och övningsfrågor
9. (H) Särskilda redovisningar rörande differentierad beredskap
10. (Ö) Särskild redovisning rörande Forsvarsmaktens förslag till en utvecklad försvarsattachéorganisation och Forsvarsmaktens öppna redovisning över tänkt verksamhet för år 2005 för den militära underrättelse- och säkerhetstjänsten
11. (Ö) Särskild redovisning rörande frivillig försvarsverksamhet
12. (Ö) Protokoll från slutlig samverkan med arbetstagarorganisationerna i central samverkansgrupp för utveckling hos chefen för strategiledningen rörande BU 05/SR
13. (Ö) Redovisning rörande ekonomi – Utfall 2003 för FPI och prognos 2004-2007
14. (Ö) Forsvarsmaktens förslag avseende bidrag till internationell förmåga 2005-2008
15. (Ö) Utredning central ledning
16. (Ö) Utredning MD-organisationen
17. (Ö) Sammanställning av redovisningar - enligt uppdrag i regleringsbrev och andra regeringsbeslut - vilka redovisas vid senare tidpunkt

Underbilagor

(Hemliga underbilagor insänds med HKV skr 2004-02-27, H 23 383:80317)

- 0.1 (H) Skillnader mellan de olika planeringsalternativen (plus 3, GA, minus 3 och minus 6) avseende insatsorganisationens utveckling 2005-2014
- 0.2 (Ö) Skillnader mellan de olika planeringsalternativen (plus 3, GA, minus 3 och minus 6) avseende vissa viktigare materielobjekt
  - 1.1 (H) Tabell – Plan för materielanskaffning
  - 1.2 (H) Tabell – Plan för anskaffning av anslagsfinansierade anläggningar
  - 1.3 (H) Tabell – Plan för forskning och teknikutveckling
  - 1.4 (H) Tabell – Förslag till bemyndiganderam
  - 1.5 (H) Tabell – Beställningsbemyndiganden för materielobjekt
  - 1.6 (H) Tabell – Beställningsbemyndiganden för anslagsfinansierade anläggningar
  - 1.7 (H) Tabell – Beställningsbemyndiganden för forskning och teknikutveckling
  - 1.8 (H) Tabell – Behov av beställningsbemyndiganden för år 2005
  - 1.9 (H) Insatsorganisationsöversikt 2005-2014 – Grundalternativet
  - 1.10 (H) Spårbarhetsredovisning grundalternativet (2008) – operativa slutsatser och behov av åtgärder
  - 1.11 (H) Beredskapssättning 2008 och 2014 – Grundalternativet
  - 1.12 (H) Förbandsomsättningsplanering 2008 i grundalternativet
  - 2.1 (H) Tabell – Plan för materielanskaffning
  - 2.2 (H) Tabell – Plan för anskaffning av anslagsfinansierade anläggningar
  - 2.3 (H) Tabell – Plan för forskning och teknikutveckling
  - ~~2.4 (H) Tabell – Förslag till bemyndiganderam (Insänds ej.)~~
  - ~~2.5 (H) Tabell – Beställningsbemyndiganden för materielobjekt (Insänds ej.)~~
  - ~~2.6 (H) Tabell – Beställningsbemyndiganden för anslagsfinansierade anläggningar (Insänds ej.)~~
  - ~~2.7 (H) Tabell – Beställningsbemyndiganden för forskning och teknikutveckling (Insänds ej.)~~

- ~~2.8 (H) Tabell Behov av beställningsbemyndiganden för år 2005 (Insänts ej.)~~
- 2.9 (H) Insatsorganisationsöversikt 2005-2014 – Planeringsalternativ minus 3
- 2.10 (H) Spårbarhetsredovisning planeringsalternativ minus 3 (2008) – operativa slutsatser och behov av åtgärder
- 2.11 (H) Beredskapssättning 2008 och 2014 - Planeringsalternativ minus 3
- 2.12 (H) Förbandsomsättningsplanering 2008 i planeringsalternativ minus 3
- ~~3.1 (H) Tabell Plan för materielanskaffning. (Insänts ej.)~~
- ~~3.2 (H) Tabell Plan för anskaffning av anslagsfinansierade anläggningar. (Insänts ej.)~~
- ~~3.3 (H) Tabell Plan för forskning och teknikutveckling. (Insänts ej.)~~
- ~~3.4 (H) Tabell Förslag till bemyndiganderam. (Insänts ej.)~~
- ~~3.5 (H) Tabell Beställningsbemyndiganden för materielobjekt. (Insänts ej.)~~
- ~~3.6 (H) Tabell Beställningsbemyndiganden för anslagsfinansierade anläggningar. (Insänts ej.)~~
- ~~3.7 (H) Tabell Beställningsbemyndiganden för forskning och teknikutveckling. (Insänts ej.)~~
- ~~3.8 (H) Tabell Behov av beställningsbemyndiganden för år 2005. (Insänts ej.)~~
- 3.9 (H) Insatsorganisationsöversikt 2005-2014 – Planeringsalternativ minus 6
- 3.10 (H) Spårbarhetsredovisning planeringsalternativ minus 6 (2008) – operativa slutsatser och behov av åtgärder
- 3.11 (H) Beredskapssättning 2008 och 2014 - Planeringsalternativ minus 6
- ~~4.1 (H) Tabell Plan för materielanskaffning. (Insänts ej.)~~
- ~~4.2 (H) Tabell Plan för anskaffning av anslagsfinansierade anläggningar. (Insänts ej.)~~
- ~~4.3 (H) Tabell Plan för forskning och teknikutveckling. (Insänts ej.)~~
- ~~4.4 (H) Tabell Förslag till bemyndiganderam. (Insänts ej.)~~
- ~~4.5 (H) Tabell Beställningsbemyndiganden för materielobjekt. (Insänts ej.)~~
- ~~4.6 (H) Tabell Beställningsbemyndiganden för anslagsfinansierade anläggningar. (Insänts ej.)~~
- ~~4.7 (H) Tabell Beställningsbemyndiganden för forskning och teknikutveckling. (Insänts ej.)~~
- ~~4.8 (H) Tabell Behov av beställningsbemyndiganden för år 2005. (Insänts ej.)~~
- 4.9 (H) Insatsorganisationsöversikt 2005-2014 – Planeringsalternativ plus 3
- 4.10 (H) Spårbarhetsredovisning planeringsalternativ plus 3 (2008) – operativa slutsatser och behov av åtgärder
- 4.11 (H) Beredskapssättning 2008 och 2014 - Planeringsalternativ plus 3
- 7.1 (Ö) Demonstratorverksamhet inom materielplanen i grundalternativet
- 7.2 (Ö) Demonstratorverksamhet inom FoT-programmet i grundalternativet
- 12.1 (Ö) OFR/O FM yttrande avseende BU 05/SR
- 12.2 (Ö) SEKO, OFR/S och SACO yttrande avseende BU 05/SR
- 14.1 (Ö) Förband och enheter för internationella insatser 2004-2008

<u>Sändlista</u>	Öppet underlag	Underbilagorna 0.1, 1.1-1.12, 2.1-2.3, 2.9-2.12, 3.9-3.11, 4.9-4.11 samt bilaga 9 (hemliga)
	Antal exemplar	Exemplar nr
Regeringen (Fö)	25	1-20
Som orientering		
Försvarsutskottet	25	21
Riksdagens utredningstjänst	9	-
Riksdagens revisorer	1	-
Utrikesdepartementet	2	-
Finansdepartementet	4	-
MD S	1	-
MD M	1	-
MD N	1	-
MD G	1	-
Samtliga förbandschefer (27 st)	1	-
FMLOG	1	22
Samtl skol- och centrachefer (18 st)	1	-
Försvarets materielverk	1	23
Pliktverket	1	-
Försvarshögskolan	1	24
Försvarets radioanstalt	1	25
Kustbevakningen	1	-
Krisberedskapsmyndigheten	2	-
Statens räddningsverk	1	-
Styrelsen för psykologiskt försvar	1	-
Totalförsvarets forskningsinstitut	1	26
Överklagandenämnden för totalförsvaret	1	-
Rikspolisstyrelsen	1	-
Statskontoret	2	27
Trygghetsstiftelsen	1	-
Ekonomistyrningsverket	4	-
Riksrevisionen	4	28
Fortifikationsverket	1	29
Arbetsgivarverket	2	-
Lantmäteriverket	1	-
Banverket	1	-
Sjöfartsverket	1	-
Luftfartsverket	1	-
Statens haverikommission	1	-
Rådet för insyn i Försvarsmakten	1	-
OFR	1	-
SACO-S	1	-
SEKO	1	-
OFR/O FM	1	-
OFR/S Försvarsförbundet	1	-
SACO Försvar	1	-
SEKO Försvar	1	-
Värnpliktsrådet	1	-

<u>Sändlista</u> (forts)	Öppet underlag	Underbilagorna 0.1, 1.1- 1.12, 2.1-2.3, 2.9-2.12, 3.9-3.11, 4.9-4.11 samt bilaga 9 (hemliga) Exemplar nr
	Antal exemplar	
Inom Högkvarteret		
<i>Som orientering</i>		
ÖB	1	30
STF ÖB	1	31
C STRA/C HKV	1	32
STF C STRA/Stf C HKV	1	33
FM Ekdir	1	34
SAMO	1	35
C STRA PLANS	1	36
PLANS PLAN	11	37-45
PLANS EK	1	-
PLANS INSLED	3	46
PLANS INT	3	-
PROT	1	-
PLANS Rust	1	-
C STRA UTVS	1	47
UTVS (Anders Oltorp, Örjan Sundblad)	2	48-49
Ag FM IO	1	50
UTVS INRI	5	51
UTVS PerP	1	52
UTVS Sk	1	53
C KANSLI	1	54
C PERS	1	55
STF C PERS	1	56
PERS Utv	1	-
PERS Arb	1	-
PERS Vill	1	-
PERS Persutv	1	-
INFO	3	57
SÄKINSP	4	58
C KRI	1	59
STF C KRI	1	60
Ledningsinsp	1	61
KRI STAB	10	62-66
KRI MTRL	8	67-68
KRI LED PLAN	8	69-70
KRI LED SYST	8	71-72
KRI LED UTV	8	73-74
KRI MARK	8	75-77
KRI SJÖ	8	78-80
KRI LUFT	8	81-83
KRI UH	8	84-86
KRI VÄD	2	87
C GRO	1	88
STF C GRO	1	89
SC GRO	1	90
GRO Fastdir	1	91

<u>Sändlista</u> (forts)	Öppet underlag	Underbilagorna 0.1, 1.1- 1.12, 2.1-2.3, 2.9-2.12, 3.9-3.11, 4.9-4.11 samt bilaga 9 (hemliga)
	Antal exemplar	Exemplar nr
Inom Högkvarteret som ori (forts)		
GRO PLAN	10	92-96
GRO ORG	4	97-99
GRO CONTR	5	100
GRO GEN	5	101-102
Arméinsp	1	103
GRO A	5	104
Marininsp	1	105
GRO M	5	106
Flygvapeninsp	1	107
GRO FV	4	108
Utbinsp	1	109
GRO UTB	6	110
RIKSHVCH	1	111
GRO RIKSHV	3	112
GL	1	113
GRO SJV PLAN	2	114
GRO BEM	7	115
GRO MILJÖ	1	-
GRO FRIV	1	116
CK BRB/VVK	1	-
C OPIL	1	117
STF C OPIL	1	118
SC OPIL	1	119
OPIL OPS	1	120
OPIL Verk	1	121
C ATK	1	122
Stf C ATK	1	123
C MTK	1	124
Stf C MTK	1	125
C FTK	1	126
Stf C FTK	1	127
C MUST	1	128
STF C MUST	1	129
MUST OpLed	1	-
MUST LED	2	130
MUST ANA	1	131
MUST UND	1	132
MUST INTU	1	-
MUST SÄK	1	133
MUST ITSA	1	134
C MUST Utv	1	135
JUR	3	136
C REV	1	137
ÖB CONTR	5	138
Projekt PRIO	1	-
Reserv (PLANS PLAN)	20	-
Arkivex	1	139

Totalt

366

INNEHÅLL

1. Utgångsvärden	16
1.1 Grundvärden	16
1.2 Resultat år 2003	17
1.3 Läget i Försvarmakten	19
2. Överväganden	20
2.1 Allmänna överväganden	20
2.2 Planeringsförutsättningar och antaganden 2005-2007	20
2.3 Förändringar i personalförsörjningssystemet	24
3. Förändringar i Försvarmaktens ledningsstrukturer	26
3.1 Bakgrund och beslut	26
3.2 Central ledning	26
3.3 Militär distriktsorganisationens utformning	26

1. Utgångsvärden

1.1 Grundvärden

Föreliggande budgetunderlag, med förslag till verksamhet för år 2005 (BU 05), utgör även Försvarsmaktens underlag inför försvarsbeslutet 2004 avseende perioden 2005-2007 (FB 04). Försvarsmaktens underlag kommer härutöver, enligt överenskommelse mellan Försvarsmakten och Försvarsdepartementet att under våren kompletteras avseende framför allt särskilda redovisningar. Resultatet från årets arbete i perspektivplaneringen är inarbetat i respektive alternativ. Därutöver redovisas i bilaga 6 Försvarsmaktens inriktning för fortsatt perspektivplanearbete för perioden 2005-2007. /6

Den 26 juni 2003 erhöll Försvarsmakten ”Planeringsanvisningar för Försvarsmaktens budgetunderlag för 2005 inför 2004 års försvarsbeslut”, (regeringsbeslut 28, 2003-06-26, Fö2003/1456/MIL) som styrning inför framtagande av Försvarsmaktens underlag till FB 04 och som svar på i BU 04/SR gjord hemställan avseende prioriteringar i en rad frågor av betydelse för Försvarsmaktens utveckling.

Den 9 oktober 2003 erhöll Försvarsmakten regeringens styrning beträffande utveckling av de operativa förmågorna i skrivelsen ”Inriktning av arbetet med Försvarsmaktens operativa förmåga i olika avseenden”, (regeringsbeslut 6, 2003-10-09, Fö2003/2132/SALP).

Försvarsmakten erhöll kompletterande direktiv för arbetet i regeringens budgetproposition ”Försvar samt beredskap mot sårbarhet” (2003/04:1) samt i ”Regleringsbrev för budgetåret 2004 avseende Försvarsmakten” (regeringsbeslut 16, 2003-12-11, Fö2003/93/EPS, m fl).

Budgetunderlaget har utformats för att svara på frågor och uppgifter ställda i ”Planeringsanvisningar för Försvarsmaktens budgetunderlag för 2005 inför 2004 års försvarsbeslut” (regeringsbeslut 28, 2003-06-26, Fö2003/1456/MIL) samt ”Regleringsbrev för budgetåret 2004 avseende Försvarsmakten” (regeringsbeslut 16, 2003-12-11, Fö2003/93/EPS, m fl).

Därutöver har de under hösten erhållna direktiven enligt ovan varit styrande för framtagande av underlaget.

I budgetunderlaget redovisas fyra alternativ till utformning av den framtida försvarsmakten i de anvisade fyra ekonomiska nivåerna (bilagorna 1-4). Förslagen för nivåerna minus 6 och plus 3 redovisas i en mera översiktlig och ej lika detaljerad form som förslagen för planeringsalternativen oförändrad ekonomi och minus 3. Beroende på alternativ/ekonomisk nivå tillgodoses i varierande grad statsmakternas krav på Försvarsmakten avseende förmåga/kompetens för väpnad strid och olika operativa förmågor enligt i regeringsbeslut 6 (2003-10-09) givna inriktning. Även förslag till verksamhet syftande till att upprätthålla beredskap och förmåga för att möta de hot som resurser i närområdet kan utgöra, redovisas för respektive alternativ. . /1-4

Skillnaderna mellan de fyra planeringsalternativen framgår av texter och tabeller i bilagorna 1-4 med underbilagor. En sammanfattning av skillnaderna återfinns i bilaga 0. . /1-4, ./0

Överbefälhavaren redovisar i en särskild skrivelse, i samband med överlämningen av BU 05/SR, förslag till fortsatt reformering.

1.2 Resultat år 2003

Allmänt

I förhållande till de mål och den planeringsinriktning som gavs i det förra försvarsbeslutet innebar år 2003 fortsatta problem med stora konsekvenser för det kommande försvarsbeslutet. Den omplanering som hittills skett i förhållande till den i försvarsbeslutet givna inriktningen motsvarar en samlad anslagsbelastning på mellan fem och sex miljarder per år i den fortsatta planeringen efter 2004. Konsekvenserna för Försvarsmaktens långsiktiga inriktning blir mycket stora.

I det snävare perspektivet, mot de situationsanpassade verksamhetsmål som gavs i regleringsbrevet för år 2003, är bilden mer positiv. Förbandsverksamheten har i stort sett kunnat genomföras enligt plan. Detta till stor del beroende på att utgiftstaket justerades till förbandsverksamhetens fördel i september. Årets verksamhet har gett viktiga bidrag till utvecklingen av krigsförbanden i insatsorganisationen. Goda utbildningsresultat har i allmänhet uppnåtts. För ett antal förband har därmed tidigare brister kunnat återhämtas.

Betydande omplanering och förskjutningar har dock krävts avseende materielförsörjningen för att klara de nya budgetbegränsningar som Försvarsmakten, liksom andra statliga myndigheter, ålades genom tilläggsdirektivet om utgiftstaken i september.

Förbandsverksamhet

Genomförd verksamhet har uppnått målen för 2003. Genom att övningsverksamheten vid armébrigadförbanden har hållits på bataljonsnivå och högre (motsv.) har tidigare anmälda brister i dessa avseenden till del kunnat åtgärdas under 2003. Den ökade övningsverksamheten vid helikopterförbanden har påtagligt ökat yrkesofficerarnas kompetens. De marina förbanden har bl.a. genomfört utbildning av sjöstrids- och amfibieförband för internationella insatser. Marina enheter för internationella insatser har organiserats (flottan) eller inriktats mot att organiseras (amfibieförbanden). Vid flygvapenförbanden har hårda prioriteringar krävts för att säkerställa att SwAFRAP JAS 39 skulle kunna organiseras och vara insatsberedd fr o m den 1 januari 2004.

Internationella insatser

Under året har viktiga bidrag lämnats till internationella fredsinsatser. Tyngdpunkten för dessa har legat i Kongo, Afghanistan och på Balkan. Förmåga att svara upp mot regeringens och det internationella samfundets krav har varit god. Försvarsmakten kunde med extremt kort förberedelsetid ge ett effektivt och mycket högt värderat bidrag till den EU-ledda snabbinsatsen Artemis i Kongo. De tillgängliga registerförbanden för internationella insatser har i huvudsak utvecklats enligt plan.

Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling

Tillförsel av ett flertal materielsystem har inneburit en ökad såväl nationell som internationell förmåga samt bidragit till insatsorganisationens utveckling. Leverans av splitterskyddade stridsbåtar 90 HS har bidragit till att höja amfibieförbandens förmåga. Ytstridsförbandens förmåga till sjömålsstrid har förbättrats i och med halvtidsmodifieringen av korvetterna av Stockholmsklass. Leveranserna av JAS 39 C Gripen (delserie 3) har påbörjats.

Förberedelser i form av tekniska och ekonomiska utredningar har genomförts för ett antal ledningsplatser. Anpassningsåtgärder har genomförts vid en ledningsplats. Inga fortifikatoriska åtgärder i den operativa insatsledningens lokaler i Uppsala har genomförts i avvaktan på vidare beslut i frågan. Byggnation av ny sjökabel från Gotland till Gotska Sandön har slutförts och härvid ersatt befintlig kabel. Kabeln har samfinansierats med Sjöfartsverket.

Avveckling av en större marin ledningsplats har skett. 17 tunga och 23 lätta batterier ur det tidigare kustartilleriet har varit, och är, under avveckling. Under året har även två ledningsplatser, en drivmedelsanläggning samt ett antal mät- och minstationer avvecklats. Till detta kommer även till anläggningarna anslutande truppbefästningar, värnkanoner och hinder.

Resultatet av genomförd verksamhet inom området forskning och teknikutveckling, i form av uppbyggd kunskap och kompetens, håller hög kvalitet. Flera delområden innehåller forskning och teknikutveckling på internationell toppnivå och medger därmed ett viktigt informations- och kunskapsutbyte med andra länder. Under året har implementeringen av forsknings- och teknologiutvecklingens resultat främst genomförts för att stödja utvecklingen av det nätverksbaserade försvaret (NBF).

1.3 Läget i Försvarmakten

Förmågan att lösa huvuduppgifterna och operativ förmåga

Försvarsmaktens samlade förmåga

Bedömningen av Försvarsmaktens förmåga att lösa huvuduppgifterna är gjord mot nuvarande säkerhets- och militärpolitiska läge och i förhållande till ställda krav. Under dessa förutsättningar bedöms förmågan att lösa de fyra huvuduppgifterna som sammantaget godtagbar.¹

Vår operativa förmåga att möta mer omfattande militära operationer är beroende av successiva anpassningsåtgärder.

Försvarsmaktens planering förutsätter att säkerhetspolitisk förvarning erhålls och erforderliga politiska beslut fattas i tid så att successiva anpassningsåtgärder hinner vidtas om och när hot om väpnat angrepp tilltar. Vår operativa förmåga är vidare beroende av att såväl personal som insatsförband kontinuerligt övas och utvecklas som att materielunderhåll bedrivs i erforderlig omfattning och kvalitet.

Försvara Sverige mot väpnat angrepp

Försvarsmaktens förmåga att i nuvarande omvärldsläge försvara landet mot ett väpnat angrepp bedöms sammantaget som godtagbar. Vid ett försämrat omvärldsläge bedöms brister inom följande områden utgöra de största begränsningarna: ledning, underrättelseinhämtning, logistik och helikopterunderstöd. Dessutom bedöms uthålligheten som begränsande vid operationer i mer än en riktning.

---

¹ Redovisningen görs enligt följande bedömningsskala:

God: Resurser (kapaciteten) motsvarar eller överstiger behovet. Uppgifterna kan lösas.

Godtagbar: Brister och störningar nedsätter handlingsfriheten och förmågan. Uppgifterna kan dock i huvudsak lösas.

Ikke godtagbar: Svåra brister. Uppgifterna kan inte lösas.

Hävda vår territoriella integritet

Försvarsmaktens förmåga att hävda vår territoriella integritet bedöms sammantaget som godtagbar. Avsaknad av ett gemensamt operativt lednings- och övervakningssystem innebär begränsningar.

2. Överväganden

2.1 Allmänna överväganden

Regeringen har i anvisningarna inför FB 04 inriktat Försvarsmakten mot en ny huvuduppgift, kompetens och förmåga till väpnad strid. Försvarsdepartementet har sedan, i dialog med Försvarsmakten, gett en inriktning i operativa förmågor för Försvarsmakten mot bakgrund av denna nya huvuduppgift. Dessa operativa förmågor har legat till grund för utformningen av en omstrukturerad försvarsmakt i alla fyra alternativen.

Försvarsmakten har vidare övervägt huruvida endast ett mindre antal utvalda förband eller principiellt alla förband i Försvarsmakten skall kunna användas för internationella insatser. Mot bakgrund av inriktningen att det nya insatsförsvaret skall vara ett för regeringen användbart instrument för vår säkerhetspolitik och härvid en viktig del i byggandet av en gemensam europeisk säkerhet, har Försvarsmakten valt att i grunden ändra synsättet på internationell användbarhet. Denna nya syn innebär att principiellt samtliga förband, på sikt, skall kunna användas såväl internationell som nationellt. Se vidare i bilaga 14.

/14

2.2 Planeringsförutsättningar och antaganden 2005-2007

2.2.1 Ekonomiska planeringsförutsättningar och osäkerheter

I BU 04 anmälde Försvarsmakten att det inte förelåg förutsättningar, med hänsyn till då rådande osäkerheter i planeringssituationen, att redovisa förslag till en plan i balans för år 2005. Den 16 maj 2003 redovisade Överbefälhavaren (HKV 2003-05-19, 23 383:66973) bakgrunden till den rådande obalansen mellan insatsorganisationens enligt FB 01 behov och tilldelade resurser för Försvarsmakten. Övergripande redovisades att obalansen motsvarar ett behov av ett resurstillskott på i storleksordningen 5-6 miljarder kronor per år (i prisläge G 03) om Försvarsmakten skall genomföra verksamhet 2005 enligt intentionerna i FB 01 och i enlighet med beslut tagna efter FB 01.

Då dagens organisation och verksamhet är grundat på försvarsbeslutet 2001, är konsekvensen av ovanstående att Försvarsmakten i alla fyra alternativen är tvingad att föreslå ytterligare förändringar för att anpassa verksamheten till respektive ekonomisk nivå. Dessa förändringar kommer att innebära krav på såväl organisationsförändringar som rationaliseringar av verksamheten i samtliga alternativ.

Sammanfattningsvis innebär ovanstående att Försvarsmaktens planering för perioden 2005–2007 och framåt har, beroende på alternativ, att hantera en omstrukturering motsvarande en årlig ramsänkning (i prisläge G 03) på:

- plus 3 Mdr kr   2-3 Mdr kr
- GA   5-6 Mdr kr
- minus 3 Mdr kr   8-9 Mdr kr
- minus 6 Mdr kr   11-12 Mdr kr

Därutöver utgör främst nedanstående grund för planeringen:

- att anslagssparandet för år 2004 disponeras av Försvarsmakten,
- Försvarsmaktens förslag till stegvis intagande av en reducerad ekonomisk ram,
- behov av förnyat avtal om särskild pension (SP) för att hantera övertalighetsproblematiken,
- att en tidig beslutsavsikt meddelas avseende planeringen för 2005 samt eventuella ytterligare utgiftsbegränsningar under år 2004 samt
- att antalet inryckande värnpliktiga år 2004 reduceras med 1 200 till cirka 14 000, främst i syfte att förbättra likviditeten för år 2005.

Försvarsmakten anmäler dessutom ett antal osäkerheter som bör beaktas i analysen och värderingen av redovisade förslag i föreliggande budgetunderlag. Detta innebär att Försvarsmakten bör beredas möjlighet att omarbeta delar av underlaget, senast efter det att regeringen presenterat underlag till Försvarsbeslut 04 i budgetpropositionen hösten 2004. Osäkerheterna består främst av:

- Begränsade möjligheter att kvalitetssäkra genomförda beräkningar och slutsatser avseende framför allt personalförsörjnings- och personalavvecklingsåtgärder. Detta beror främst på att Försvarsmakten inte själv äger rätt att fatta beslut avseende utnyttjande av vissa verktyg för personalavveckling.
- Planeringsalternativen minus 6 och plus 3 är endast överslagsmässigt beräknade och därmed ej produktionsplanerade i samma utsträckning som alternativet prolongerad nivå (GA) och planeringsalternativ minus tre. Försvarsmakten anser att intagande av nivån för planeringsalternativ minus 6 inte är möjlig att genomföra under försvarsbeslutsperioden utan mycket allvarliga konsekvenser ("kapitalförstörelse").
- Eventuella anslagsförändringar och/eller uteblivet anslagssparande kommer att medföra krav på omplanering med omedelbara konsekvenser för Försvarsmaktens möjligheter att lösa sina uppgifter och förmåga att genomföra omstruktureringen enligt regeringens planeringsanvisningar.
- Försvarsmaktens möjligheter att realisera föreslagen personalavveckling. Härvid är bl a möjligheten att tillämpa särskild pension (SP) av avgörande betydelse för genomförandet av Försvarsmaktens förslag.

2.2.2 Rekrytering av värnpliktiga för utlandstjänstgöring

Vid beräkning av värnpliktsvolymen för de olika alternativen har en utgångspunkt varit att Försvarsmakten kan attrahera 20 procent av ineliggande värnpliktiga till rekryteras för tjänstgöring i utlandsstyrkan.

2.2.3 Personalavveckling

Det stora avvecklingsbehov av såväl yrkesofficerare som civila som uppstår genom den minskade insatsorganisationen i alla alternativen, medför krav på ett flertal åtgärder vilka utförligt behandlas i kapitel 2.3 och i bilaga 8.

./8

För att kunna inta de nya personalramarna från och med 2008 med så låg övertalighet som möjligt för yrkesofficerare, kommer Försvarsmakten att vidta ett flertal åtgärder. En planeringsförutsättning är att inställa rekryteringen av yrkesofficersprogrammet (YOP) 2004-2006 i planeringsalternativen GA, minus 3 och minus 6. I planeringsalternativet minus 3 genomförs begränsad rekrytering av YOP 2005-2007 om preliminärt 220 officerare (antalet övervägs). I planeringsalternativ minus 6 avbryts YOP 2003-2005 och YOP 2005-2007 inställs.

Försvarsmaktens planering och förslag utgår från att särskild pension (SP) används som verktyg vid personalavveckling. I annat fall tvingas Försvarsmakten att säga upp yrkesofficerare, vilket innebär att de senast utbildade och yngsta officerarna med den mest aktuella kompetensen sägs upp. Detta, i kombination med att rekryteringen inställs under tre år på grund av uppsägningar, kommer i planeringsalternativ minus 3 och minus 6 att få mycket allvarliga konsekvenser för Försvarsmaktens förmåga att lösa sina uppgifter. I dessa planeringsalternativ kommer sannolikt en stor del av de två till fyra yngsta årskullarna att sägas upp. Detta medför att Försvarsmakten inte förmår att genomföra nu planerad grundutbildning och samtidigt innehålla den nu planerade internationella ambitionen på en tillräckligt hög nivå.

2.2.4 Anläggnings- och fastighetsförsörjning

Försvarsmakten kommer att genomföra rationaliseringar och flyttning av verksamheter till ett mindre antal grundutbildningsplattformar i alla alternativ. Detta innebär även att ett behov av nyinvesteringar föreligger vilket i sin tur medför att hyreskostnaderna inledningsvis under perioden kommer att öka för att sedan plana ut och därefter över tiden successivt minska. Utan att genomföra sådana investeringar och rationaliseringar skulle dock Försvarsmaktens kostnader öka ännu mer och plana ut på en högre nivå än vad som nu planeras.

Försvarsmakten utgår i planeringen från att hyreskostnaderna för de enheter som avvecklas överförs till en annan del av staten när Försvarsmakten har uppfyllt sina åtaganden enligt tecknade avtal.

2.2.5 Projekt PRIO, Nytt verksamhetsledningssystem för Försvarsmakten

Bakgrund

Överbefälhavarens beslut "Inriktning för införande av integrerat resurs- och ekonomiledningssystem i Försvarsmakten" (HKV skr 2003-06-16, 23 250:69874) realiserar av projekt PRIO. Utvecklingen av ett försvarsmaktsgemensamt resurs- och ekonomiledningssystem skall fortsätta och utgöra en del i NBF-konceptet. Projekt PRIO är sammanhållande för utvecklingsaktiviteterna.

Resursbehov och finansiering av projekt PRIO

Projektet avses lånefinansieras, då anskaffningen är en anläggningstillgång. Planerad avskrivningstid är tio år.

Under försvarsbeslutperioden lånas 1 266 miljoner kronor. Detta innebär en utökning av Försvarsmaktens låneram, resulterande i en anslagsbelastning om totalt 375 miljoner kronor under försvarsbeslutsperioden.

Inriktningen är att Försvarsmaktens totala IT/IS-relaterade kostnader, som en effekt av projekt PRIO, skall minska. Detta innebär att finansieringen av projektet skall ske genom reduceringar av dagens IT-kostnader. Inledningsvis görs detta genom att frysa modifierings- och utvecklingskostnader för befintliga system där konsekvenserna är hanterbara. Därefter, när projektet börjar leverera ny funktionalitet, avvecklas successivt gamla system samtidigt som en verksamhetsrationalisering kan börja ge effekt.

Inriktning och beslut

Bedömd nettoutgift under försvarsbeslutsperioden är av den storleksordningen att projektet kan fortsätta enligt nu gällande beslut. Beslut avseende projektets fortsatta genomförande, finansiering och avveckling av äldre system, tas efter det att beslutsunderlag, bl a kostnads-/nyttoanalys, är levererat fjärde kvartalet 2004. I samband med detta beslut fastställs också ekonomiska ramar för projektet samt ramar för utgående system till och med avveckling.

Försvarsmakten kommer att begära högre låneram för 2005 (cirka 300 miljoner kronor) för att ha möjliggöra att genomförandet av projektet enligt nuvarande plan.

2.2.6   *Organisationsbestämmande materiel*

Dimensionerande materiel för förband i insatsorganisationen skall ha en sådan volym att den långsiktiga driften av förbanden optimeras ur ett driftsmässigt ekonomiskt perspektiv.

Slutligt ställningstagande om insatsorganisationens storlek avseende arméförband tas i slutet av försvarsbeslutsperioden när nytt personalförsörjningssystem samt vidare utveckling av insatsorganisationen klarlagts. Intill dess bibehålls organisationsbestämmande materiel i ett mycket begränsat antal förband (med hänsyn till rådande omvärldsläge i förbandsgrupp 5) utan annan kostnad än förrådskostnad.

2.2.7   *Materieförsörjning*

Materielplaneringen bygger bl a på att anslagsavräkning för industrikostnader vid längre utvecklingsbeställningar sker vid leverans.

2.2.8   *Operativa insatsledningens, OPIL, flytt till Uppsala*

Flyttningen av OPIL till Uppsala fullföljs enligt plan. Några fortifikatoriska åtgärder skall inte genomföras.

2.3   *Förändringar i personalförsörjningssystemet*

Försvarsmaktens personalförsörjningssystem har under lång tid byggts upp med utgångspunkt i behov vilka inte längre är aktuella. Systemet är under utveckling, men har hittills inte genomgått någon avgörande eller grundläggande förändring sedan invasionsförsvarets dagar. Personalförsörjningssituationen inom Försvarsmakten framstår alltmer som ett problemområde där frågor som åldersstruktur, kompetensförsörjning och bemanningssäkerhet, samt inte minst antalet yrkesofficerare och civilt anställda, behöver hanteras så att Försvarsmaktens nödvändiga omstrukturering inte äventyras.

Samtliga planeringsalternativ Försvarsmakten presenterar i budgetunderlaget innebär en minskning av antalet anställda yrkesofficerare och civila. Försvarsmakten har med nuvarande regelverk betydande svårigheter att hantera därav följande personalavveckling av den omfattning som de olika planeringsalternativen anvisar.

Insatsförsvaret ställer högre krav än vad invasionsförsvaret gjorde på en ändamålsenlig åldersstruktur och kompetens inom officerskåren. Personalen skall kunna delta i såväl krävande internationella insatser som nationell beredskap och insats. Försvarsmaktens nuvarande personella åldersstruktur är inte ändamålsenlig för det nya insatsförsvaret. En alltför stor andel av yrkesofficerarna är äldre än 40 år. Nuvarande regelverk för anställning av yrkesofficerare innebär att de omfat-

tande personalavvecklingsåtgärder som nu kan förutses måste upprepas i framtiden allteftersom yrkesofficerarna åldras. Möjligheterna att vid behov öka rekryteringen begränsas av att detta ofelbart på sikt skapar en ogynnsam åldersstruktur.

Dagens värnpliktsystem är i grunden utformat för att tillgodose invasionsförsvarets personalbehov och omvärldssituation. Systemet möter inte kravet att producera kvalificerade insatsförband för såväl nationell som internationell beredskap och insats med kort förvarning. Utvecklingen av förband och stridsteknik kännetecknas av en tilltagande komplexitet och utnyttjande av modern teknik. Försvarsmakten får idag inte tillgång till hela den bredd av ungdomar som skulle kunna bidra med sin förmåga och kompetens i insatsorganisationen. Detta förhållande begränsar dessutom urvalet av kandidater till officersutbildning och anställning.

Internationella övningar utomlands blir ett allt viktigare instrument för Försvarsmakten att utveckla insatsförband för både nationella och internationella insatser. Lagen om totalförsvarspålag begränsar idag Försvarsmaktens möjligheter att i någon större omfattning delta med förband i internationella övningar. Lagen föreskriver att de värnpliktigas medgivande måste inhämtas inför deltagande i övningar vilka inte direkt är avsedda att utbilda för krigsuppgiften utan istället utvecklar förbandets förmåga i andra avseenden, till exempel internationella fredsbevarande insatser.

Bemanningen av internationella insatser hanteras i dag till fullo med frivillighet som grund för rekryteringen. Försvarsmakten har endast mycket begränsade möjligheter att genom kontrakterad tjänstgöring utnyttja de värnpliktigas kompetens efter avslutad militär grundutbildning, till exempel för att delta i internationella insatser. Förmågan att upprätthålla nationell insatsberedskap med kvalificerade förband, till exempel NBC-kompani, är starkt begränsade av samma skäl.

En utförligare redovisning av de områden inom Försvarsmaktens personalförsörjningssystem, där förändringar har avgörande betydelse för möjligheterna att balanserat bemanna insatsorganisationen och grundorganisationen, lämnas i bilaga 8.

3. Förändringar i Försvarmaktens ledningsstrukturer

3.1 Bakgrund och beslut

Inom ramen för arbetet med framtagande av underlag inför FB 04 har Högkvarteret och militärdistriktet utretts med syfte att skapa underlag för beslut för att successivt anpassa verksamhet, arbetssätt och organisation till nya krav och förutsättningar. Utredningarna har samordnats för att uppnå en gemensam syn på Försvarmaktens ledning.

Överbefälhavaren har därefter beslutat att den centrala och regionala ledningen skall ytterligare effektiviseras, rationaliseras och anpassas till nya krav på ledning av Försvarmakten. Överbefälhavaren avser återkomma med hemställan i nedanstående ärenden.

3.2 Central ledning

Inledningsvis skall ett processororienterat arbetssätt och därmed förändrad ledningsmetodik samt till del även organisation omedelbart införas i Högkvarteret. Därefter skall, med processororienteringen som grund, organisationen ytterligare överses och reduceras. Slutligen skall organisationen vara helt intagen, inklusive en uppnådd personalreduktion motsvarande 30 procent av dagens organisation, 2007-12-31.

Utredningen redovisas i bilaga 15.

./15

3.3 Militärdistriktsorganisationens utformning

Militärdistriktet utvecklas till en ledningsorganisation för territoriell verksamhet och med en lägre ambitionsnivå än tidigare. Härvid skall (alternativ 2):

- de kvarvarande militärdistriktets stabsfunktioner samordnas inom garnison (distriktsstab och förband),
- antalet militärdistrikt reduceras,
- militärdistriktsgrupperna utgå ur insatsorganisationen samt överförs till förband och enbart ges utbildningsuppgifter,
- sex till sju militärdistriktsgrupper avvecklas/alternativt sammanslås med annan grupp samt
- ansvaret för mobiliseringsledning överförs till förband.

Utredningen redovisas i bilaga 16.

./16